

JOSEPH CONRAD

ÜÇ DENİZ
ÖYKÜSÜ

CAN

KLASİKLER

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN
AYÇA SABUNCUOĞLU

JOSEPH CONRAD
ÜÇ DENİZ
ÖYKÜSÜ

Can Yayınları: 1856

Three Sea Stories, Joseph Conrad

© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2010

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Kapak resmi: © iStockphoto.com / Stanislav Pobytov

1. basım: 2010

2. basım: Nisan 2010

Bu kitabın 2. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Seçkin Selvi

Kapak tasarımı: Erkal Yavi

Kapak düzeni: Semih Özcan

Dizgi: Gelengül Çakır

Düzeltili: Füsun Güler

Kapak baskı: Çetin Ofset

İç baskı ve cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-07-1124-4

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 252 59 88 252 59 89 Fax: 252 72 33

<http://www.canyayinlari.com>

e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

JOSEPH CONRAD
ÜÇ DENİZ
ÖYKÜSÜ

5

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN
AYÇA SABUNCUOĞLU

CAN YAYINLARI

Joseph Conrad (asıl adı Jozef Teodor Konrad Korzeniowski), 1857'de Berdiçev, Polonya'da doğdu. Krakov'da okula başladıysa da çok geçmeden okuldan sıkılarak Marsilya'ya gitmek üzere yola çıktı. Yolcu olarak başladığı deniz serüveni miçolukla devam etti ve Singapur'a giden bir gemiye yazıldı. Sonra İngiliz vatandaşı oldu, kaptan olarak Asya ve Afrika'ya giden gemilerde çalıştı. Bu yolculuklarda tanıdığı denizciler yapıtlarındaki karakterlere esin kaynağı oldu. Birinci Dünya Savaşı patlak verince Krakov'a, ardından Avusturya'ya gitti. İngiltere'ye döndüğünde savaşta görev alamayacak kadar yaşlı ve hastaydı. Savaşın deniz cephesiyle ilgili yazılar yazdı. 1924'te Canterbury, İngiltere'de öldü. Romanları: *The Inheritors* (1901; Mirasçılar), *Romance* (1903; Aşk Öyküsü), *Nostromo* (1904; *Nostromo*), *The Secret Agent* (1907; Gizli Ajan), *Under Western Eyes* (1911; Batı Gözüyle), *The Arrow of Gold* (1919; Altın Ok), *The Rescue* (1920; Kurtarma), *The Rover* (1923; Korsan), *The Nature of a Crime* (1924; Bir Suçun Niteliği). Öyküleri: *Tales of Unrest* (1898; Kargaşa Öyküleri), *Heart of Darkness* (1902; Karanlığın Yüreği), *A Set of Six* (1908; Altı Kişilik Grup), *Twixt Land and Sea* (1912; Denize Kara Arasında). Anı-deneme: *The Mirror of the Sea, Memories and Impressions* (1906; Denize Tutulan Ayna: Anılar ve İzlenimler), *Notes on my Books* (1921; Kitaplarım Üzerine Notlar), *Last Essays* (1926; Son Denemeler).

7

Ayça Sabuncuoğlu, 1972'de İstanbul'da doğdu. Avusturya Lisesi'ni ve Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Reklam yazarlığı ve kitap editörlüğü yaptı. Bazı çevirileri: *Satranç* (Stefan Zweig), *Dokuz Buçukta Bilardo* (Heinrich Böll), *Umut Tarlaları* (José Saramago), *Birbirimiz Olmadan* (Martin Walser), *Aşkın Üç Harfi* (Nial Williams), *Gözbağının Ardında* (Siri Hustvedt).

R.B. Cunninghame Graham's

İÇİNDEKİLER

.....	
Tayfun 11	11
.....	
Falk 97	
.....	
Gölge Hattı 179	

1

Nan-Shan buharlı gemisinin kaptanı MacWhirr'in öyle bir fizyonomisi vardı ki, dış görünüşü zekâsının tam karşılığıydı: Kararlılık ya da aptallıkla ilgili belirgin özellikler ortaya koymuyordu; göze çarpan herhangi bir özelliği bile yoktu; sıradan, duyarsız ve durgundu.

Zaman zaman yüz ifadesinin çağrıştırdığı söylenebilecek tek şey utangaçlıktı; çünkü kıyıdaki ticari bürolarda, yanık teniyle hafifçe gülümseyerek, gözlerini yere dikmiş halde otururdu. Gözlerini kaldırdığında, dosdoğru baktıkları ve mavi renkte oldukları fark edilirdi. Saçları sarı ve çok ince telliydi, kafatasının kel kubbesini yumuşacık ipek gibi bir yığın halinde bir şakaktan öbürüne sarardı. Yüzünün kılları ise, tam tersine, parlak kızıla çalar, dudak

hattında kısa kesilmiş bir bakır teli andırırdı; öte yandan, ne kadar sinekkaydı tıraş ederse etsin, başını oynattığında alev gibi metalik ışıltılar yanaklarının yüzeyini yalardı. Ortalama boyun pek altında değildi, biraz yuvarlak omuzluydu ve kollarıyla bacakları o kadar sağlam yapıydı ki, giysileri her zaman onlara birazcık dar geliyor gibi görünürdü. Enlem farkının sonuçlarını kavrayamıyormuşçasına, kahverengi bir melon şapka takar, kahverengiye çalan yelekli bir takım elbise ve kaba siyah botlar giyerdi. Bu liman kılığı onun tıknaz yapısına katı ve inceliksiz bir şıklık havası verirdi. İnce, gümüş bir saat zinciri ilmik atılarak yeleşine tutturulmuştu ve en iyi kalite, ama genellikle sarılıp bağlanmamış zarif bir şemsiyeyi güçlü, kıllı yumruğuyla sımsıkı kavramadan asla gemisini terk edip kıyıya çıkmazdı. Lombar ağzına kadar kaptanına eşlik eden ikinci kaptan genç Jukes bazen, büyük bir nezaketle, “İzin verin, efendim,” deme cüretini gösterirdi – ve şemsiyeye saygıyla yaklaşarak çubuğu kaldırır, katları silkeler, çabucak güzelce sarıp bağlar ve geri verirdi; bu gösteriyi öyle azametli ciddiyet dolu bir yüzle sergilerdi ki, kaporta penceresinin orada sabah purosunu içen baş çarkçı Bay Solomon Rout gülümsediğini gizlemek için başını çevirirdi. “Ah! Evet! Lanet şemsiye... Teşekkürler, Jukes, teşekkürler,” diye mırıldanırdı Kaptan MacWhirr içtenlikle, başını kaldırıp bakmadan.

Günbegün onu idare etmeye ancak yeten, daha fazla olmayan hayal gücüyle, sakın bir biçimde kendinden emindi; ve aynı nedenden ötürü zerre kadar kibirli değildi. Hassas, buyurgan ve hoşnut edilmesi zor olan, hayal gücü geniş amirlerdir; ama Kaptan MacWhirr’in yönettiği her gemi, uyum ve barışın yüzen eviydi. Gerçekte, onun için imgeleme bir kaçış yapmak, bir saatçinin alet niyetine bir kiloluk çekiç ve kıl testereden başka hiçbir şey kullanmadan bir kronometre yapması kadar olanaksızdı. Bununla beraber, çıplak varoluşun gerçekliğine tamamen adanmış, ilginç olmayan insan yaşamlarının gizemli bir yanı vardır. Örneğin Kaptan MacWhirr vakasında, Belfast’taki küçük çaplı bir bakkalın, bakkallığa yaraşan oğlunun

denize kaçmasına neyin yol açmış olabileceğini anlamak olanaksızdı. Bununla beraber, on beş yaşında aynen bunu yapmıştı. Üzerinde düşündüğünüzde, muazzam, kudretli ve görünmez bir elin topraktaki karınca yuvasını dürttüğü, omuzlara yapıştığı, kafaları birbirine çarptığı ve kalabalığın bilinçsiz yüzlerini akıl almaz hedeflere ve hayal edilmez yönlerle çevirdiği fikrini size vermeye yeterdi. Babası, görev duygusundan yoksun aptallığından ötürü onu hiçbir zaman gerçek anlamda bağışlamadı. “Onsuz devam edebilirdik,” derdi sonraları, “ama iş ortada. Üstelik o da tek oğlumuz!” Annesi, onun ortadan kaybolmasından sonra çok ağladı. Giderken haber bırakmak hiç aklına gelmemiş olduğundan, öldü kabul edilip yası tutuldu; ta ki, sekiz ay sonra, ilk mektubu Talcahuano’dan gelene dek. Kısaydı ve şu cümleyi içeriyordu: “Denize açıldığımız sırada hava çok güzeldi.” Ama belli ki, yazarın aklındaki tek önemli bilgi, genel anlamda kaptanının, tam da yazının yazıldığı gün, onu gemi sözleşmesine düzenli olarak Gemici şeklinde geçirmiş olmasıydı. “Çünkü işi yapabiliyorum,” diye açıklıyordu. “Tom ahmağın teki,” sözü babanın duygularını dile getirirken, anne yine çok ağladı. Baba etli butlu bir adamdı, laf sokmayı iyi becerirdi, bunu yaşamının sonunda oğluyla yaptığı görüşmede, biraz acıyarak, sanki karşısındaki geri zekâli biriymişçesine uyguladı.

MacWhirr’in evine yaptığı ziyaretler ister istemez seyrekti; yıllar boyunca anne babasına başka mektuplar gönderip, art arda gelen terfileri ve engin yeryüzündeki hareketleri konusunda onları bilgilendirdi. Bu uzun mektuplarda şöyle cümleler bulunabiliyordu: “Buranın sıcaklığı harika.” Ya da: “Noel günü saat 16.00’da buzdağlarına rastladık.” Yaşlı insanlar en sonunda bir sürü geminin adı ve onları yöneten kaptanların adları konusunda bilgi sahibi oldular – İskoç ve İngiliz gemi sahiplerinin adları konusunda – denizlerin, okyanusların, boğazların, burunların adları konusunda – kereste limanlarının, pirinç limanlarının, pamuk limanlarının acayip adları konusunda – adaların adları konusunda – oğullarının genç karısının adı konusunda. Adı Lucy’ydi. Bu adın güzel olduğunu düşünüp düşünmediğini

belirtmek aklına gelmedi. Derken anneyle baba öldü.

MacWhirr'in evlendiği büyük gün tam zamanında geldi, ilk kaptanlığını aldığı büyük günün hemen ardından.

Tüm bu olaylar, *Nan-Shan* buharlı gemisinin harita odasında, güvenmemesi için neden olmayan bir barometrenin düşüşüyle karşı karşıya kaldığı sabahtan yıllar önce meydana gelmişti. Düşüş -aletin mükemmelliği, yılın zamanı ve geminin yerküredeki konumu göz önüne alındığında- tekinsiz kehanetler içeren türdendi; ama adamın kırmızı yüzü hiçbir iç sıkıntısını açığa vurmadı. Geleceğe yönelik işaretler onun için hiçbir şey ifade etmiyordu ve bir kehanetin mesajını fark etmekten âcizdi, ta ki kehanetin yerine gelmesi mesajı onun kapısına getirene dek. "Bu bir düşüş, hiç kuşku yok," diye düşündü. "Son derece pis bir hava patlamak üzere olmalı."

Nan-Shan güneyden Fu-chau açık limanına gitmekteydi, dip ambarında biraz yük vardı ve çeşitli tropikal sömürgelerde birkaç yıl çalıştıktan sonra Fo-kien eyaletindeki köylerine dönmekte olan iki yüz Çinli amele. Güzel bir sabahtı, yağ gibi deniz pırlıtsız inip kalkıyordu ve gökyüzünde güneşin bir halesini andıran bembeyaz bir puslu leke vardı. Çinli erkeklerle kaynayan ön güverte koyu giysiler, sarı yüzler ve iki yandan örülmüş saçlarla doluydu, aralara da bir sürü çıplak omuz serpiştirilmişti, çünkü rüzgâr yoktu ve sıcak basmak üzereydi. Ameleler aylaklık ediyor, konuşuyor, sigara içiyor ya da küpeştenin üzerinden gözlerini dikip bakıyorlardı; bazıları bordadan su alıp birbirini ıslatıyordu; birkaçı ambar ağızlarında uyurken, onların hemen arkasında altılı küçük gruplar pirinç tabakları ve minik çay fincanlarının bulunduğu demir tepsilerin çevresine oturmuştu; ilahi adamlar, her biri dünyada sahip olduğu her şeyi yanında taşıyordu - halka kilitli ve köşeleri pirinç kaplama tahta bir sandık, içinde de verdiği emeklerle biriktirdikleri: bazı resmî kıyafetler, tütsü çubukları, belki biraz afyon, geleneksel değeri olan bir sürü isimsiz ıvır zıvır ve gümüş dolarlardan oluşan küçük bir yığın, kömür ocaklarında uğruna didinilmiş, kumarhanelerde ya da küçük çaplı takasta kazanılmış, tırnaklarla kazıyarak toprak-

tan çıkarılmış, madenlerde, demiryolu hatlarında, ölümcül cengelde, ağır yükler altında uğruna ter dökülmüş – sabırla biriktirilmiş, dikkatle korunmuş, coşkuyla kucaklanmış.

Saat on sularında Formoza Kanalı yönünden rüzgâra ters bir ölü dalga çıkmıştı, yolcuları fazla rahatsız etmedi bu, çünkü *Nan-Shan*, düz karinası, sintinedeki yalpa omurgası ve büyük kemere¹ genişliğiyle, denizde ilerleyen son derece sağlam bir gemi olmakla ün yapmıştı. Bay Jukes, kıyıya çıktıklarında, “yaşlı kızın güzel olduğu kadar iyi de olduğunu” yüksek sesle ilan ederdi. Olumlu görüşünü bu kadar yüksek sesle ya da bu kadar beğeniyle dile getirmek Kaptan MacWhirr’in hiç aklına gelmezdi.

Kuşkusuz iyi bir gemiydi, yaşlı da değildi. Üç yıldan az bir süre önce Dumbarton’da inşa edilmişti, Siyam’daki bir ticari firmanın siparişi üzerine – Bay Sigg ve Oğlu. Her ayrıntısı bitirilip de hayatının işini üstlenmek üzere suya indirildiğinde, inşa edenler onu gururla süzdüler.

“Sigg onu denize çıkaracak güvenilir bir kaptan istedi bizden,” dedi ortaklardan biri; ötekiyse, bir süre düşündükten sonra, şöyle dedi: “Sanırım MacWhirr şu sıra karada.” “Öyle mi? O zaman hemen telgraf çek ona. Tam aradığımız adam,” dedi yaşça büyük olanı, bir an bile duraksamadan.

Ertesi sabah MacWhirr rahat bir tavırla karşılarında duruyordu, karısının yanından aniden, ama sessiz sedasız ayrıldıktan sonra geceyarısı ekspresiyle Londra’dan gelmişti. Kadın, görmüş geçirmiş, üst tabakadan bir çiftin kızıydı.

“İyisi mi birlikte gemiye çikalım, kaptan,” dedi yaşça büyük olan ortak ve üç adam, baş tarafından kış tarafına, iç omurgasından iki küt direğinin şapkasına dek *Nan-Shan*’ın kusursuz özelliklerini incelemeye başladı.

Kaptan MacWhirr ilk iş paltosunu çıkarmıştı, en son yenilikleri barındıran bir buharlı ırgatın ucuna astı.

“Amcam, aziz dostlarımız Sigglere yazdığı dünkü mektupta sizden övgüyle söz etti, kuşkusuz denizde kumandayı size bırakacaklar,” dedi yaşça küçük olan ortak. “Çin sahilinde bu boydaki en kullanışlı teknenin başında olmakla

¹ Ölçü olarak geminin en geniş yeri. (Ç.N.)

övünebileceksiniz, kaptan,” diye ekledi.

“Öyle mi dersiniz? Teşekkürler,” diye mırıldandı MacWhirr belli belirsiz; uzak bir olasılığın görünüşü, engin bir manzaranın güzelliğinin alık bir turisti cezbetmesinden daha çok cezbetmezdi onu; gözleri de o an kamara kapısının kilidine takılmıştı, belli bir amaçla ona doğru yürüdü ve kapı kolunu şiddetle sarsmaya başladı, bir yandan da alçak, ciddi sesiyle gözlemde bulundu: “Bugünlerde işçilere güvenemezsin. Yepyeni bir kilit, ama yerinden kıpırdamıyor. Sıkışık kalmış. Gördünüz mü? Gördünüz mü?”

Serenin karşısındaki ofislerinde kendilerini baş başa bulur bulmaz, “Şu herifi Sigg’e övdün. Ne görüyorsun ki onda?” diye sordu yeğen, hafifçe burun kıvrarak.

“Senin havalı kaptanınla hiç ilgisi olmadığını kabul ediyorum, eğer kastettiğin buysa,” dedi yaşlı adam ters ters. “*Nan-Shan*’daki doğramacıların ustabaşı dışarıda mı?.. İçeri gel, Bates. Nasıl olur da Tait’in adamlarının kamara kapısına bozuk bir kilit takarak bizi geciktirmesine izin verirsin? Kaptanın hemen gözüne çarptı. Derhal değiştir. Küçük şeyler, Bates... küçük şeyler..”

18

Kilit uygun biçimde değiştirildi ve birkaç gün sonra *Nan-Shan* doğuya doğru yola çıktı; MacWhirr onun donanımına ilişkin başka bir gözlemde bulunmadı, ya da gemisinden ötürü duyduğu gururu, atanmasından ötürü duyduğu minnettarlığı ya da başarı şansından ötürü duyduğu hoşnutluğa sezdirenen tek söz ettiği duyulmadı.

Ne konuşkan ne de suskun olan bir mizaçla, konuşmak için çok az fırsat buluyordu. Görevle ilgili konular vardı elbette – yönlendirmeler, emirler vb; ama geçmiş onun zihninde bitmişken, gelecek ise henüz ortada yokken, günün daha genel gerçekleri yorum gerektirmiyordu – çünkü olgular karşı konulmaz bir kesinlikle kendi adlarına konuşabilirler.

Yaşlı Bay Sigg, az konuşan adamları ve “talimatlarını düzeltmeye çalışmayacağından emin olabildiklerini” severdi. Bu gerekleri yerine getiren MacWhirr, *Nan-Shan*’ın kumandasında kaldı ve Çin denizinde gemisinin dikkatle seyretmesine kendini adadı. Gemi Britanya’ya kayıtlı

olarak suya indirilmişti, ama bir süre sonra Siggler onu Siyam bandırasına geçirmenin uygun olacağına karar verdiler.

Jukes tasarlanan transferin haberini alınca, kişisel bir hakaretle karşı karşıya kalmışçasına huzursuzlandı. Kendi kendine homurdanarak ve kısa, aşağılayıcı kahkahalar atarak dolanıp durdu. “Bir düşünün, gülünç bir Nuh’un Gemisi filı geminin sancağında,” dedi bir keresinde makine dairesinin kapısında. “İsterseniz kafamı kırın: İştten ayrılacağım. *Sizin* midenizi bulandırmıyor mu, Bay Rout?” Baş çarkçı, iyi bir işin değerini bilen bir adamın havasıyla gırtlığını temizlemekle yetindi.

Yeni bayrağın *Nan-Shan*’ın kış tarafı üzerinde dalgalandığı ilk sabah Jukes kaptan köşkünde durup ona pis pis baktı. Bir süre duygularıyla boğuştu, sonra da şöyle dedi: “Altında denize açılmak için tuhaf bir bayrak, efendim.”

“Nesi varmış bayrağın?” diye sordu Kaptan MacWhirr. “Bana düzgün görünüyor.” Ve iyice bakmak için kaptan köşkünün karşı ucuna yürüdü.

“Eh, bana tuhaf görünüyor,” diye patladı Jukes son derece öfkeli bir halde ve kaptan köşkünden hızla indi.

Kaptan MacWhirr bu davranışa şaşırdı. Bir süre sonra sessizce harita odasına girdi ve *Uluslararası İşaret Kodları Kitabı*’ndaki, tüm ulusların bayraklarının parlak renkli sıralar halinde ölçülere uygun biçimde çizilmiş olduğu tabloyu açtı. Parmağını üzerlerinde gezdirdi, Siyam’a gelince de, kırmızı zemini ve beyaz filı büyük bir dikkatle inceledi. Bundan daha basit bir şey olamazdı; ama emin olmak için, renkli çizimi geminin kış tarafındaki sancak direğinde asılı olan gerçeğiyle karşılaştırmak amacıyla kitabı kaptan köşküne götürdü. Daha sonra, o gün görevini bir çeşit bastırılmış öfkeyle sürdüren Jukes kaptan köşkünde boy gösterdiğinde, kaptan şöyle bir gözlemde bulundu: “Bayrağın hiçbir kusuru yok.”

“Öyle mi?” diye mırıldandı Jukes; bir güverte dolabının önünde diz çöktü ve huysuz bir tavırla oradan yedek bir

iskandil savlosu¹ çekip çıkardı.

“Hayır. Kitaba baktım. Uzunluk genişliğin iki katı, fil de tam ortada. Karadakiler yerel bayrağın nasıl yapılacağını bilir diye düşündüm. Buna kuşku yok. Yanıldın, Jukes...”

“Şey, efendim,” diye söze başladı Jukes, heyecanla ayağa kalkarak, “tek söyleyebileceğim – ” Titreyen elleriyle savlo rodasının ucunu aradı.

“Sorun değil.” Kaptan MacWhirr, çok sevdiği, yelken-bezinden yapılma küçük bir katlanan tabureye çöküp onu yatıştırdı. “Tek yapman gereken, iyice alışmadan önce fili göndere baş aşağı çekmemelerine dikkat etmek.”

Jukes, “Al bakalım, lostromo – iyice ıslatmayı unutma,” diye bağırarak yeni iskandil savlosunu ön güverteye fırlattı ve çok kararlı bir halde kaptanına doğru döndü; ama Kaptan MacWhirr dirseklerini açıp kaptan köşkünün küpeşesine rahatça dayadı.

“Çünkü, sanırım, tehlike işareti olarak anlaşılır,” diye devam etti. “Ne dersin? Bence oradaki fil, İngiliz bayrağındaki gibi bir şeyi temsil ediyor...”

20

“Öyle mi!” diye bağırdı Jukes, öyle ki *Nan-Shan*’ın güvertelerindeki her kafa kaptan köşküne doğru baktı. Sonra Jukes iç geçirdi ve ani bir boyun eğişle, “Kesinlikle lanet olası bir tehlikeli görüntü olur,” dedi uysalca.

Günün ilerleyen saatlerinde baş çarkçıya yaklaşıp gizlilik içinde, “Gel de sana ihtiyardan en son haberleri vereyim,” dedi.

Bay Solomon Rout (çoğu kez Uzun Sol, Yaşlı Sol ya da Rout Baba olarak söz edilirdi), hemen her zaman kendini, çalıştığı her gemideki en uzun boylu adam olarak bulduğundan, öne doğru eğilerek rahat bir tavırla küçümseme alışkanlığını edinmişti. Saçları seyrek ve sarımsı kahverengiydi, düz yanakları solgundu, kemikli bilekleri ve bilginlerinkini andıran uzun elleri de solgundu, sanki tüm hayatını gölgede yaşamıştı.

Tepeden bakarak Jukes’a gülümsedi ve sigara içip

¹ Ucunda kurşun ağırlık ve üzerinde özel işaretler bulunan, derinlik ölçmeye yarayan halat. (Ç.N.)

sessizce göz gezdirmeye devam etti, heyecanlı bir okul çocuğunun hikâyesine kulak veren nazik bir amca edasıyla. Sonra, çok eğlenerek ama duygularını belli etmeden sordu: “Peki, işten ayrıldın mı?”

“Hayır,” diye bağırdı Jukes, bıkkın, cesareti kırılmış sesini yükseltip *Nan-Shan*’ın sürtünme vinçlerinin kulak tırmalayıcı vızıltısını bastırarak. Vinçlerin hepsi iş başındaydı, yük izbirolarını¹ kavrayıp yukarıya, uzun dikmelerin ucuna kaldırıyor, sonra da, görünüşe bakılırsa, son hızla aşağı düşsünler diye pervasızca salıveriyorlardı. Yük zincirleri demir bastıklarının içinde inliyor, ambar ağızlarına çarpıp çınlıyor, bordaya sürtünüp tıngırdıyordu ve buhar halkalarına boğulan uzun, gri yan cepheleriyle bütün gemi titriyordu. “Hayır,” diye bağırdı Jukes, “ayrılmadım. Neye yarar ki? Bu kalın kafalıya istifamı fırlatsam da fark etmez. Böyle bir adamın herhangi bir şeyi anlamasını sağlayabileceğine inanmıyorum. Resmen beni çiğneyip geçiyor.”

O anda Kaptan MacWhirr kıydan dönüp elinde şemsiyeyle güverteyi bir uçtan öbür uca kat etti, kâğıt tabanlı ipek ayakkabılarla arkadan yürüyerek ona eşlik eden mahzun, serinkanlı bir Çinli’de de şemsiye vardı.

Nan-Shan’ın kaptanı, ancak duyulabilecek biçimde konuşarak ve tarzı olduğu üzere botlarına bakarak, bu gezide Fu-chau’ya uğramanın zorunlu olacağını söyledi ve Bay Rout’un yarın öğleden sonra saat tam birde buharı köklemesini istedi. Alnını silmek için şapkasını geriye itti, aynı zamanda, zaten karaya çıkmaktan nefret ettiğinin farkına vardı; Bay Rout onun tepesinden bakarken, lütfedip tek söz etmeden, sağ dirseğini sol elinin ayasına yerleştirerek ağırbaşlı bir tavırla sigara içti. Sonra aynı alçak sesle Jukes’a baş taraftaki gladorayı² yükten temizlemesi emredildi. İki yüz amele oraya konulacaktı. Bun Hin Şirketi hepsini eve yolluyordu. Yirmi beş çuval pirinç, dibi düz bir sandalla depo için doğrudan gelecekti. Kaptan MacWhirr, hepsinin yedi yıllık adamlar olduğunu söyleyerek, her adama kâfur

¹ Yükü kaldırmak için kullanılan zincir ya da tel. (Ç.N.)

² Güverteler arası. (Ç.N.)

ağacından bir sandık verdi. Bu kutuların gemi ilerlerken yerinden oynamasını engellemek için, marangoz işe koyulup alt güverte boyunca üç inçlik keresteler çakmalıydı, baş bodoslamadan kış bodoslamaya dek. Jukes bir an önce bununla ilgilense iyi olurdu. “Duydun mu, Jukes?” Bu Çinli, gemiyle Fu-chau’ya kadar gelecekti – bir tür çevirmen olacaktı. Bun Hin’in kâtibiydi ve geminin içine bir göz atmak istiyordu. Jukes onu gezdirse iyi olurdu. “Duydun mu, Jukes?”

Jukes bu talimatları uygun yerlerde, coşkusuz söylenivermiş zorunlu “Evet, efendim”le noktalamaya dikkat ediyordu. Ters ters, “Gel bakalım, John; gezelim görelim,” demesi, Çinliyi toplukları üzerinde harekete geçirdi.

“Madem gezip görmek istiyorsun, hepsi aynı kapıya çıkar,” dedi Jukes; yabancı dillere yeteneği olmayan adam karma İngilizceyi bile insafsızca katlediyordu. Açık ambar ağzını işaret etti. “Uyunacak bir numaralı yeri kaparsın. Ha?”

22

Irksal üstünlüğüne yakıştığı gibi kabaydı, ama düşmanca değildi. Üzgün üzgün ve konuşmadan ambar ağzının karanlığına gözlerini diken Çinli, açılan bir mezarın başında duruyor gibiydi.

“Aşağıda yağmura yakalanmazsın – yırtarsın, ha?” diye dikkat çekti Jukes. “Farz et ki hava hep güzel, iyi taraftan bir tane amele,” diye devam etti, hayali olarak ısınarak. “Öyle mi – pöööh!” Göğsünü şişirip yanaklarını patlattı. “Yırtarsın ha, John? Temiz hava solursun. Güzel. Ha? Pantolonlarını yıkarsın, iyi tarafından Çin köpeği – anlarsın ya, John?”

Ağzı ve elleriyle taşkın hareketler yapıp, pirinç yemeği ve çamaşır yıkamayı taklit etti; bu pantomimden ötürü duyduğu güvensizliği yumuşak ve zarif bir melankoliyle renklendirilmiş soğukkanlı bir tutumun altına gizleyen Çinli ise, badem gözleriyle bir Jukes’a, bir ambar ağzına baktı. “Çok güzel,” diye mırıldandı, son derece kederli ve alçak bir ses tonuyla; aceleyle güverteler boyunca kayarcasına ilerledi, yoluna çıkan engellerden yana çekilerek kurtuldu. Bazı pahalı mallarla dolu olan ve iğrenç bir koku

JOSEPH CONRAD

ÜÇ DENİZ ÖYKÜSÜ

KLASİKLER

Klasik edebiyatın en büyük “deniz yazarı” olarak tanımlanan **Joseph Conrad**’ın bu kitabında yer alan “Tayfun”, “Falk” ve “Gölge Hattı” adlı öyküler, insanoğlu dünya denizlerine açıldığında, özellikle de yelkenli gemiler çağında rüzgârın da, rüzgârsızlığın da denizcileri nasıl aynı travmalara, aynı ölümcül koşullara göğüs germeye zorladığını örnekliyor.

İnsanın doğayla savaşımını görsel bir şölen çarpıcılığıyla anlatan öykülerde, denizcilerin bu savaşımı sürdürebilmek, karayı ve karada bıraktıklarını düşünmenin getireceği yılgınlığa, karamsarlığa kapılmamak için, içinde buldukları tekneden ve yaşadıkları günden başka her şeyden kopuşlarını aktarıyor.

Yine de aşka, sevgiyle örülmüş bir geleceğe odaklanan umutlar eksik değil. Conrad’ın anlatım biçimi öyküleri bir film kadar canlı olarak gözünüzün önüne getirirken, o teknelerdeki kaptanlarla, tayfalarla birlikte siz de doğayla, denizlerle, dalgalarla boğuşacak ve unutulmaz bir deneyim yaşayacaksınız.

KAPAK RESMİ: STANISLAV POBYTOV

ISBN 978-975-07-1124-4

9 789750 711244

<http://www.canyayinlari.com>